

Хмельницький національний університет

День слов'янської писемності і культури на кафедрі слов'янської філології

31.05.2022

24 травня православний світ вшановує пам'ять святих Кирила і Мефодія. Вони були братами та ченцями й створили слов'янську абетку, яка започаткувала писемність у 863 р. Нова абетка отримала назву «кирилиця» на честь молодшого брата, який знав багато мов та захоплювався наукою. Брати переклали на слов'янську мову Псалтир, Апостол та Євангеліє. Кирило та Мефодій переклали зі старогрецької мови багато книг, що започаткувало слов'янську літературну мову і книжкову справу. У середньовічній Європі слов'янська мова стала третьою мовою після грецької та латинської, за допомогою якої поширювалося слово Боже. В Україні **День слов'янської писемності й культури** встановлено відповідно до Указу Президента України від 17 вересня 2004 року № 1096/2004 і відзначається щорічно 24 травня. На честь свята проводять наукові форуми, фестивалі, конференції, виставки.

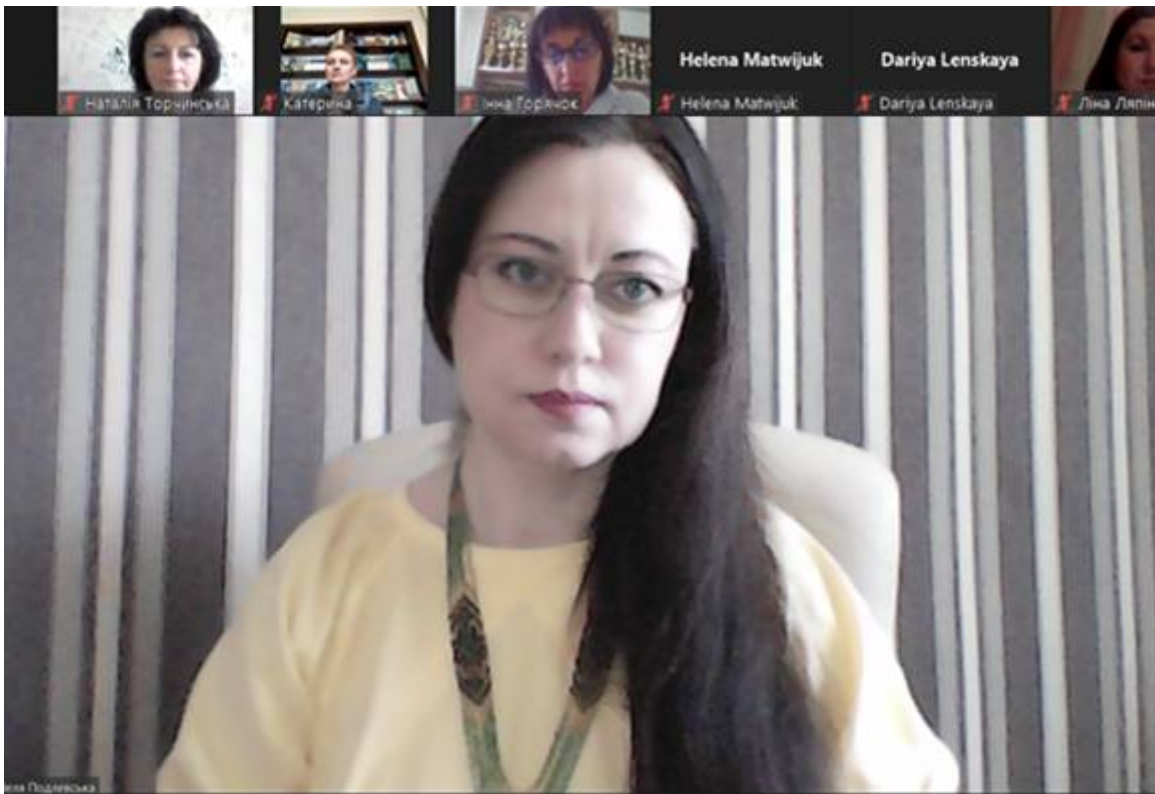
Наша кафедра слов'янської філології має прямий стосунок до цього свята, адже здійснює підготовку бакалаврів та магістрів за спеціальностями: **«Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська»** та **«Середня освіта. Мова і література (польська)»**, а на кафедрі працюють викладачі-україністи та полоністи.

Цьогоріч кафедра відзначила цей день двома заходами:

1. Мовно-літературний захід «Серце народу – це мова, це слово, нації гордість, культура, престиж»;
2. Студентська науково-практична конференція «Славістичні студії в сучасному філологічно-дидактичному просторі».

Мовно-літературний захід зібрав здобувачів вищої освіти та викладачів кафедри слов'янської філології. Захід провела завідувач кафедри, кандидат педагогічних наук,

доцент **Неля Подлевська**, який було розпочато із відеосюжету з краєзнавчого музею про святих Кирила і Мефодія, їхню діяльність, заслуги та відзначення свята.

Перед читанням поезій слов'янськими мовами прозвучав гімн, присвячений українській мові. І звісно ж, читання поезій студентами почалося зі звучання української мови, української поезії.

На заході завідувач кафедри представила коротку презентацію про певну слов'янську мову, а після того звучала тією ж мовою поезія від студентів.

У читанні поезій взяли участь:

– **Москаленко Анна, Мельник Олександра** – студентки 1 курсу ОП «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)» (бакалаврат) – поезії українською мовою;

– **Колоднюк Вікторія, Карапозюк Уляна, Мороз Анна** – студентки 2 курсу ОП «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)» (бакалаврат) – поезії македонською, словенською, чеською мовами;

– **Подольська Марина** – студентка 4 курсу ОП «Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська» (бакалаврат) – поезії польською мовою;

– **Стингач Катерина** – студентка 1 курсу ОП «Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська» (магістратура) – поезії словацькою, болгарською, сербською мовами.

– Приємним сюрпризом стала участь у заході доктора філологічних наук, професора кафедри української філології **Михайла Торчинського**, який залюбки прочитав поезію сербохорватською мовою, яку вивчав колись у студентські роки під час навчання в університеті на філологічній спеціальності. Це стало додатковим стимулом для наших студентів вивчати й інші слов'янські мови (за вибірковими дисциплінами у ЗВО).

Українська мова

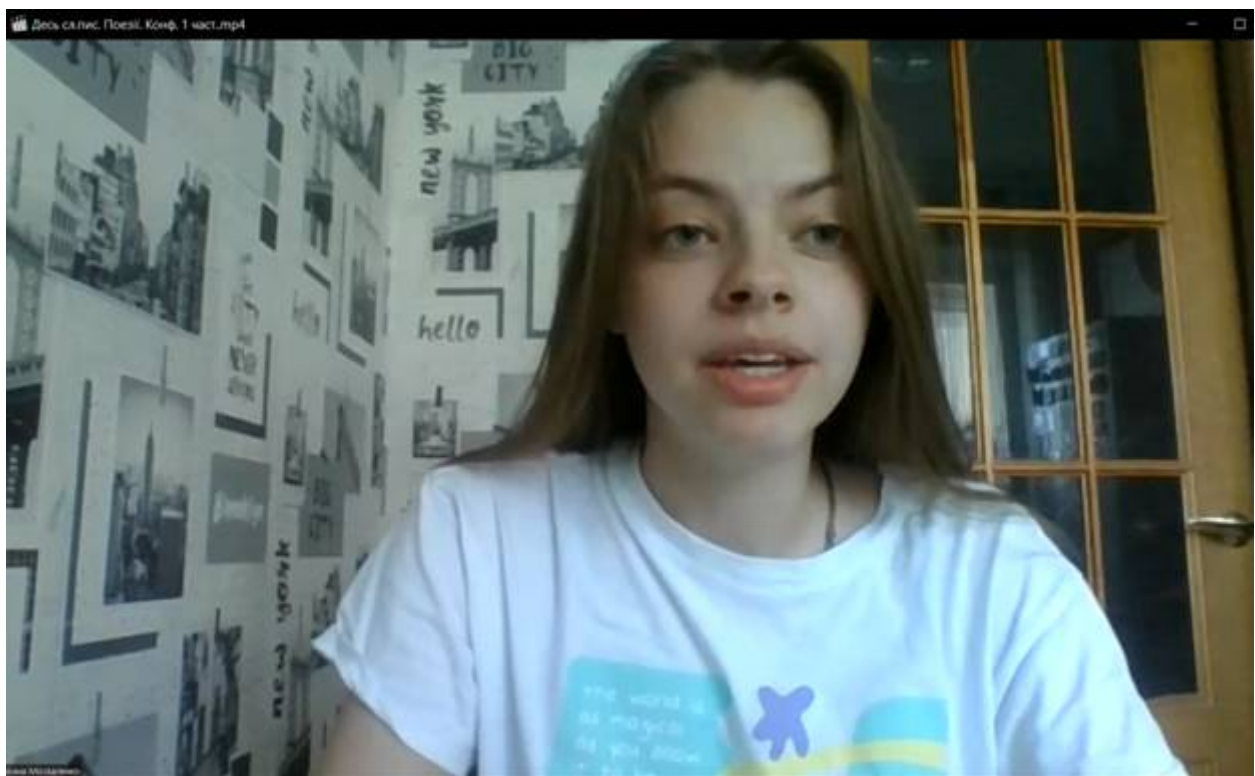

Аа	Вв	Вв	Гг	Гг	Дд
Ее	Єе	Жж	Зз	Ии	Іі
Її	Йй	Кк	Лл	Мм	Нн
Оо	Пп	Рр	Сс	Тт	Уу
Фф	Хх	Цц	Чч	Шш	Щщ
Ьь	Юю	Яя			

*Буває, часом спінну від краси,
 спинюсь, не тямлю, що воно за диво, –
 оці степи, це небо, ці ліси,
 усе так гарно, чисто, незрадливо,
 усе як є – дорога, явори,
 усе моє, все зветься – Україна.
 Така краса, висока і нетлінна,
 що хоч спинись із Богом говори.*

Українська мова — національна мова українців. Належить до слов'янської групи індоєвропейської мовної сім'ї. Число мовців — близько 45 млн, більшість яких живе в Україні. Є державною мовою в Україні. Поширена також у Молдові, Польщі, Румунії, Словаччині, Казахстані, Аргентині, Бразилії, Великій Британії, Канаді, США та інших країнах, де мешкають українці. Містить 3 діалекти: південно-східний, південно-західний, північний. Писемність на основі кирилиці. Сучасна літературна мова на основі середньонадніпряньського говору південно-східного наріччя. Яскравими представниками української літератури є Т. Г. Шевченко («Кобзар»), Леся Українка («Лісова пісня»), І. Я. Франко («Каменяри»).

Польська мова

język polski

Aa Aą Bb Cc Ćć Dd
Ee Eę Ff Gg Hh Ii
Jj Kk Ll Łł Mm Nn
Ńń Oo Óó Pp Qq Rr
Ss Śś Tt Uu Vv Ww
Xx Yy Zz Źź Żż

Testament
Kiedy umrę to na wzgórzu
Wzniesicie mi mogiłę,
Pośród stepu szerokiego
Ukrainy miłej.
Aby łany rozłożyste
I brzeg Dniepru stromy
Można było widzieć, słyszeć
Jego grzmiące gromy.

Одна зі слов'янських мов, офіційна мова Польщі. Найбільше поширена серед поляків. Належить до групи західнослов'янських мов. Мовними носіями є понад 38 млн. осіб. Польська мова використовує абетку на основі латиниці. Існує сім великих польських діалектів. Виділення польської мови відбулося у 8-9 ст., коли настав остаточний розпад праслов'янської єдності. Літературна мова сформувалася в 16 ст. Поширені групи діалектів: великопольська, малопольська, мазовецька, сілезька, кашубська.
Відомі мовознавці: І. Будуен де Куртене, А Брюнкер, Д. Бартошевич.
Найвідоміші представники літератури: А. Міцкевич, Х. Сінкевич, Ч. Мілош, В. Шимборська.

Словацька мова

Slovenčina

sa	sa	si	si	si
sa	sa	si	si	si
sa	si	si	si	si
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa
sa	sa	sa	sa	sa

SUČIE

ZÁVET
 Keď ja zomriem, zahrabte ma.
 Bratia, na mohylo,
 Prostred stapi širo-širej,
 V Ukrajine mliej
 By úrodné lány poli.
 Dneper prostred kúčin
 Bolo vidieť, bolo počuť.
 Ako reve — hučí.
 Keď poniesie z Ukrajiny
 Do beláskyh morí
 Krv tyranáku, potom i ja
 Rodné lány, hory.

Viečko nechám, potom uznám
 Všemocného Boha,
 — pomodím sa... No dovtedy —
 ja nepoznám Boha.
 Pochovajte. A povstaňte,
 Puť ziomte smelo
 A polejte slobodenku
 Krvou nepriateľov!
 A na mňa vo veľkom rode,
 V rode voľnom, novom,
 Pamätajte, spomenete si
 Dobrým, tichým slovom.

Словацька мова – слов'янська мова, належить до групи західних слов'янських мов. Поширена у Словаччині, а також у Чехії, Угорщині, Румунії, Україні, Польщі, Канаді та США. Загальна кількість мовців – понад 5 млн. Офіційна мова Словаччини. У сучасній словацькій мові виділяють три групи діалектів: західнославацький, середньословацький, східнославацький. Літературна мова на основі латинського алфавіту. Відомі словацькі мовознавці: Павел Йозеф Шафарик, Людовит Штур, Ганудель Зузана Томашівна, Бунганич Петро Петрович. Письменники: Міхал Гворецький, Войтех Замаровський, Ян Калинчак, Богуслав Табліц.

Чеська мова

český jazyk

Aa	Áá	Bb	Cc	Čč	Dd	Ďď	Ee	Éé	Ěě	Ff
á	á	bé	cé	čé	dé	ďé	e	é	ě	f
[a]	[a]	[b]	[tʃ]	[tʃ]	[d]	[d]	[e]	[e]	[ɛ]	[f]
Gg	Hh	Chch	Ii	Íí	Jj	Kk	Ll	Mm	Nn	Ňň
g	h	ch	i	í	j	k	l	m	n	ň
[g]	[h]	[x]	[i]	[i]	[j]	[k]	[l]	[m]	[n]	[ɲ]
Oo	Óó	Pp	Qq	Rr	Řř	Ss	Šš	Tt	Ťť	
o	ó	p	q	r	ř	s	š	t	ť	
[o]	[o]	[p]	[k]	[r]	[ʃ]	[s]	[ʃ]	[t]	[t]	
Uu	Úú	Ůů	Vv	Ww	Xx	Yy	Ýý	Zz	Žž	
u	ú	ů	v	w	x	y	ý	z	ž	
[u]	[u]	[u]	[v]	[v]	[x]	[y]	[y]	[z]	[ʒ]	

Větr sněh zanést z hor do polí,
já idu přes kopce přes údolí,
idu k tvéj dědině zatúlanej,
cestičky sněhem sú zafúkané.

Zafúkané, zafúkané,
kolem mňa fšcko je zafúkané,
zafúkané, zafúkané,
kolem mňa fšcko je zafúkané.

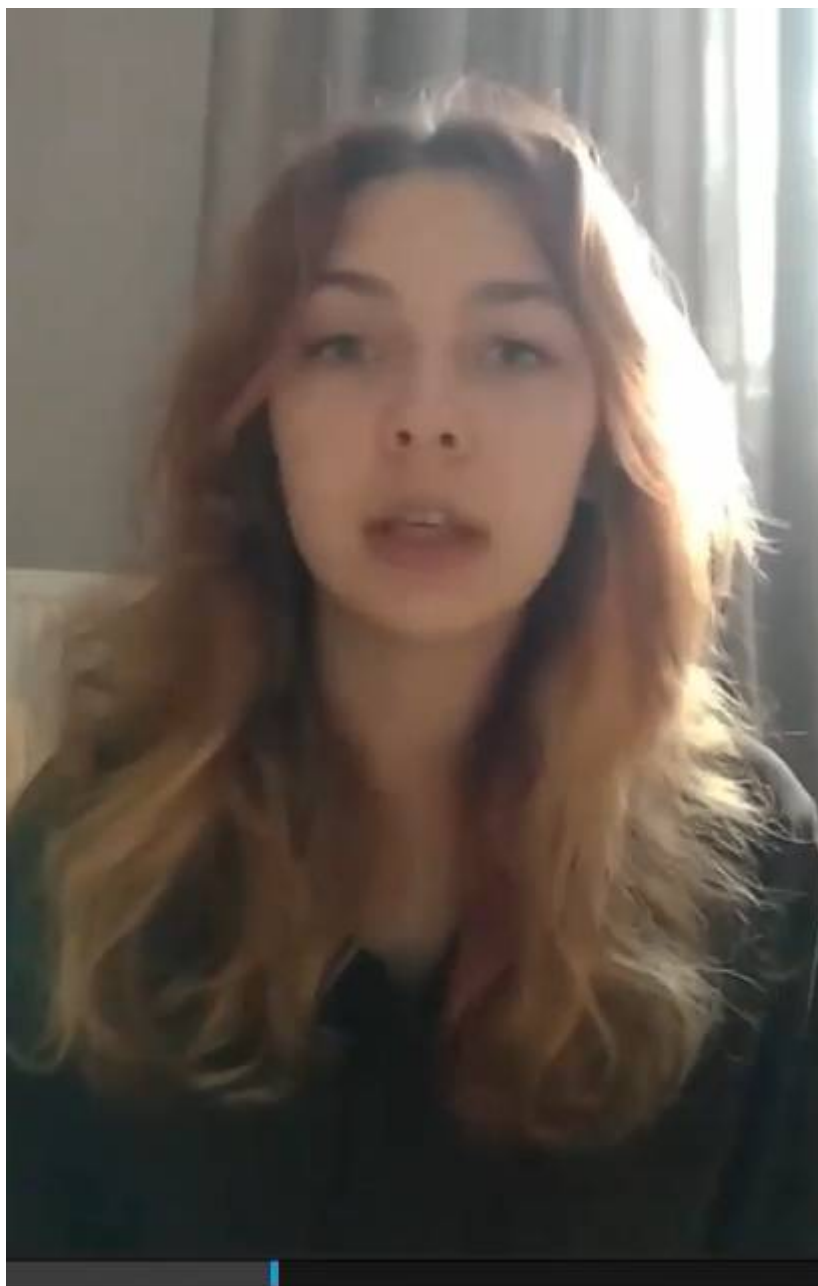
Už vašu chalupu z dálky vidím,
srce sa ozvalo - bit ho slyším,
snáď enom pár krokú mi zostívá,
a budu u tvého okénka stít.
Jarmila Šuláková.

Чеська мова є слов'янською мовою, яка належить до групи західнослов'янських мов. Носіями мови є понад 10 млн. осіб. Виділяють чотири діалекти з поділом власне чеського на кілька говірок: *власне чеський діалект*, який охоплює західну частину Чехії, *Гананський (моравський) діалект* (центр - м. Брно), *Лазький (сілезький) діалект*, який поширений у північно-східній частині Чехії уздовж кордону з Польщею. Деякі вчені виділяють ще й *моравсько-словацький діалект*, який, за наведеною вище класифікацією є східною частиною гананського (моравського) наріччя. Має близько 12 млн. мовних носіїв. Писемність побудована на основі латинської графіки. Яскравими представниками чеської мови є **Вози́ф Добровський** «Основи давнього наріччя слов'янської мови», **Франтішек Тіхий** «Розвиток сучасної літературної мови Малоросії» та **Павел Вози́ф Шафарик** «Слов'янський народопис».

Болгарська мова

(български език)

А	Б	В
Г	Д	Е
Ж	З	И
Й	К	Л
М	Н	О
П	Р	С
Т	Ф	Х
Ц	Ч	Ш
Ъ	Ь	Ю
Я	Ѣ	Ѥ
Ѧ	ѧ	Ѩ
Ѭ	ѭ	Ѯ
Ѱ	ѱ	Ѳ
Ѵ	ѵ	Ѷ

Родил се мъдрец.
Раснал, раснал,
пораснал.
Но един ден дошъл един
зъболекар и го
извадил...

Болгарська мова - одна з південнослов'янських мов. Поширена в Болгарії, певна кількість носіїв такої живуть в Україні, Молдові, Румунії, Македонії. Носіями мови є понад 9 млн. осіб. Літературна мова сформувалася на середину XIX століття на базі північно-східних говірок. Писемність - на основі кирилиці. Болгарській мові властиві глибокі діалектні відмінності. Так, за вимовою старого «ятя» (ѣ) діалекти поділяються на східні та західні.

Найвидатніші болгарські мовознавці: Андрейчин Любомир, Іван Богоров, Цветан Тодоров.

Відомі болгарські науковці: Іван Крастев, Владимир Левчев, Петар Берон, Іван Юхновський, Ніколай Неновський.

Македонська мова

[ma'kedɔnski 'jazik]

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	С	И
а	б	в	г	д	е	ж	з	с	и
А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	С	И
а	б	в	г	д	е	ж	з	с	и

• Кога господ ја направи дуната, човекот дојде при него и му рече на господа: "Ти ме направи човек! Каж ми сега колку ќе живеам, како ќе живеам, со што ќе се рамам и што ќе работам. Господ му рече: "Трисет години ќе живеш; ќе јадеш слободно секој шеј што не ти го раснува здравјето, и работата ќе ти биде: да го повелаш сето што е на дуната". Човекот му вели: "Е, господи! Благодарам на арниот живот што ме друваш, ама годините ми се малце!" Господ му вели: "Оди таму, на кошето да седнеш".

Официјална мова Републики Македонија, меѓуе у мовному континууму з болгарськими і торлацькими (східносербськими) говірками, а також належить до балканського мовного союзу, де має спільні граматичні, типологічні і лексичні риси з грецькими, албанськими й румунськими говорими. Кількість носіїв мови – понад 2 мільйони осіб. Єдина писемна мова з трьома типами постпозитивного визначеного артикля залежно від близькості іменника до глагола. Її було кодифіковано у 1945 - за основу літературної мови було взято центральні говори західного діалекту. Яскравими представниками літератури є: Кочо Рацин («Білі світанки»), Дьорді Абаджіев («Праця й люди»), Владо Малєський («Червона жоржина»).

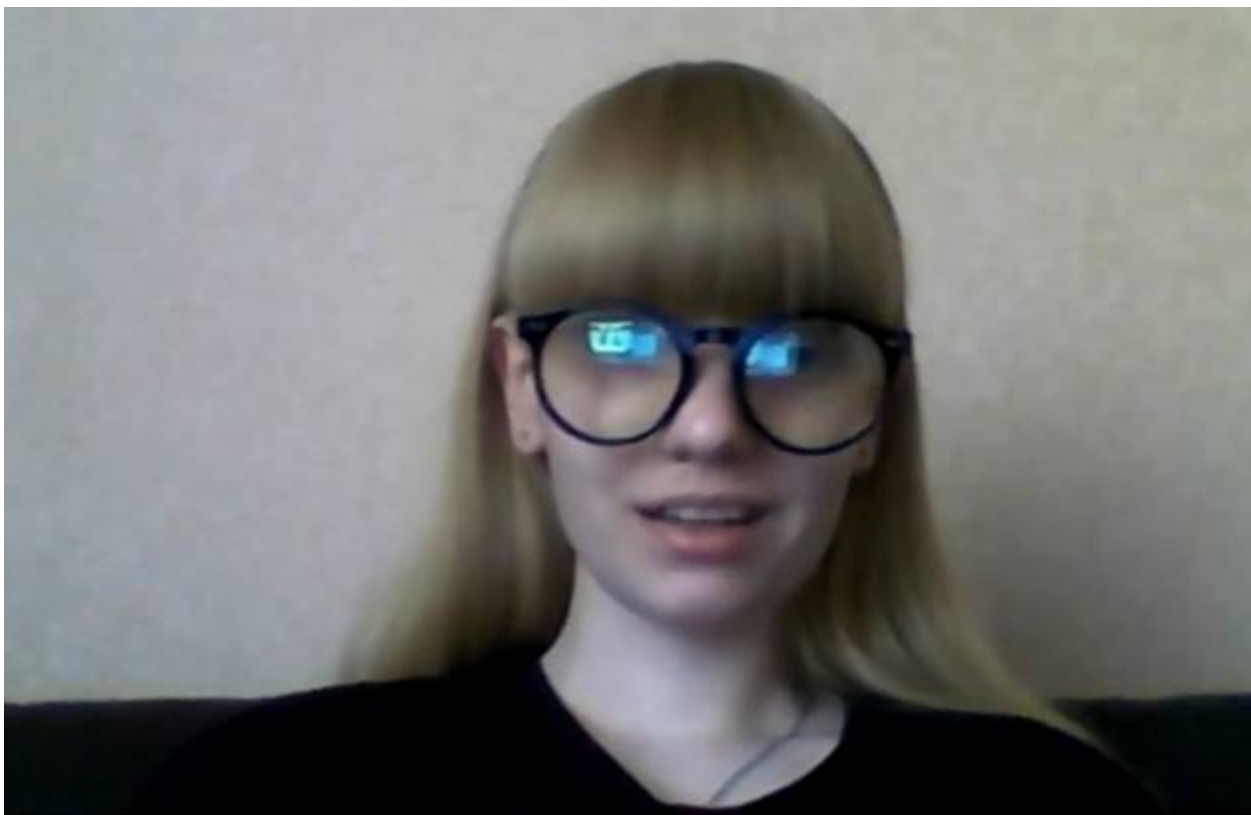
Відомі мовознавці та дослідники мови: Георгі Пулевські, Крсте Місірков, Крум Тошев.

Dariya Lemskaya

Словенська мова

Slovenščina

Aa	Bb	Cc	Čč	Dd	Ee	Ff	Gg	Hh	Ii	Jj	Kk	Ll
a	b	c	č	d	e	f	g	h	i	j	k	l
[a]	[b]	[c]	[tʃ]	[d]	[e]	[f]	[g]	[x]	[i]	[j]	[k]	[l]
Mm	Nn	Oo	Pp	Rr	Ss	Šš	Tt	Uu	Vv	Zz	Žž	
m	n	o	p	r	s	š	t	u	v	z	ž	
[m]	[n]	[o]	[p]	[r]	[s]	[ʃ]	[t]	[u]	[v]	[z]	[ʒ]	

*Mene pa v družini no
prosti in veliki,
ne zabite se spomniti
z nezlím tihim slovom.*

Словенська мова належить до мов південнослов'янської групи з латинським алфавітом і писемністю. Словенська мова поширена у таких країнах: Словенія, Хорватія, Австрія, Угорщина, Італія. У порівнянні із сербською та хорватською мовами словенська мова має 49 діалектів. Нею розмовляють приблизно 2 млн. осіб. Відомі твори літератури словенською мовою: Циглер "Щастя в нещасті", Янко Кершнік "Батьківський гріх", "Вискочка".

Сербська мова

Srpski jezik(српски језик)

Кирилиця	Латинка	Транскрипція	Кирилиця	Латинка	Транскрипція	Кирилиця	Латинка	Транскрипція
А	а	а	Б	б	б	В	в	в
Б	б	б	Г	г	г	Д	д	д
В	в	в	Ђ	ђ	ђ	Ђ	ђ	ђ
Г	г	г	Љ	љ	љ	Њ	њ	њ
Д	д	д	Џ	џ	џ	Џ	џ	џ
Ђ	ђ	ђ	Ш	ш	ш	Ч	ч	ч
Ѓ	г	г	Ш	ш	ш	Џ	џ	џ
Ѕ	ѕ	ѕ	Љ	љ	љ	Њ	њ	њ
Ї	и	и	Р	р	р	Ш	ш	ш

**ПРВЖДЕ ОУВШ СЛОВЕНЕ
НЕ ИМЪХЖ КНИГЪ-НЖ
ЧРЪТАМИ И РЪЗМАМИ**

СРБИМА ЈЕ БИЛО ТЕШКО ДА НАУЧЕ ОВО ТЕШКО ПИСМО И ЈЕЗИК ПО ПРАВИЛИМА ОАБЕ СМИЉАНЕ ОДО ВУКА ЉУДИ СУ УСМЕНО ПРЕНОСИЛИ КЊИЖЕВНО СТВАРАЛАШТВО И ТО С КОЛЕНА НА КОЛЕНА ОН ЈЕ ПРСТИ ЈЕЗИК ОУВЕО У КЊИЖЕВНОСТ, УПРОСТИО ЈЕ И УСАВРШИО ПИСМО, ТЕ ИЗВЕО СРБЕ ИЗ ОМНОГ ВИЛАЈЕТА НЕПИСМЕНОСТИ БЕЗ

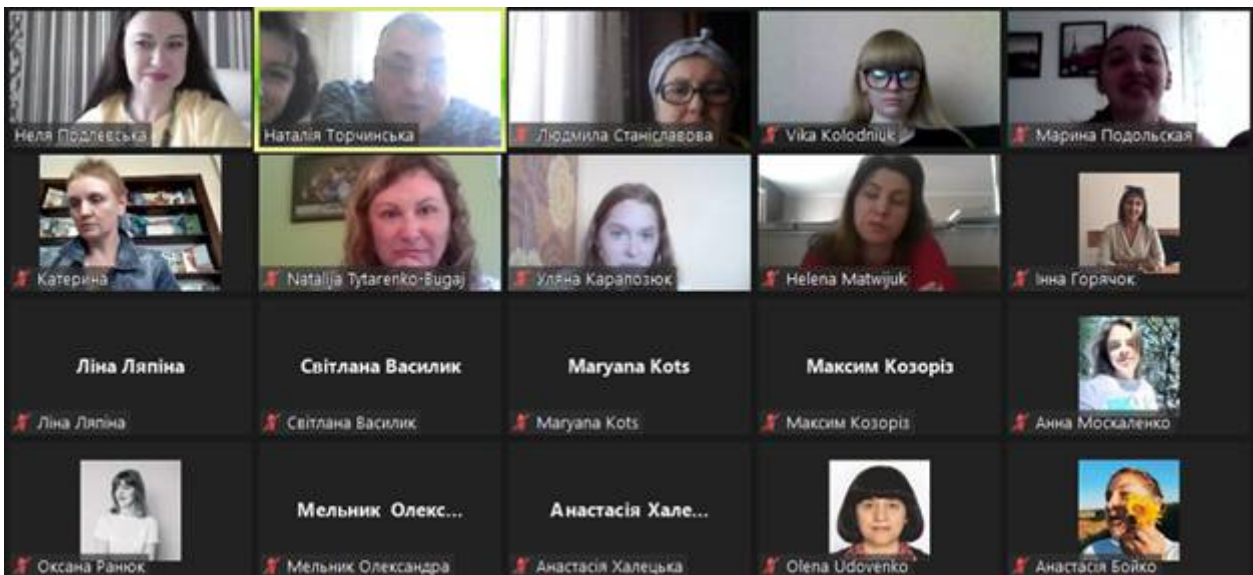

Мова: індо-європейська, балтослов'янська, південно-слов'янська. Є офіційною для Сербії, Чорногорії, Боснії і Герцеговини, Регіональна для Хорватії, Угорщини, Румунії, Словаччини, Чехії, Македонії. Має 12 млн. носіїв. Писемність на основі кирилиці паралельно латиниці.

Яскравими представниками сербської літератури є: Милорад Павич («Хозарський словник», «Пейзаж, намальований часом», Мілан Ракич («На Газі Местані»).

Відомими мовознавцями та дослідниками мови є: Вук Караджич, Абдула Шкаліч, Вук Врчевич.

На завершення заходу прозвучала уже відома всьому світу українська пісня «Стефанія» переможців пісенного конкурсу Євробачення-2022 – українського гурту Kalush Orchestra, що додало усім трохи позитиву, надії, віри в нашу перемогу та світле майбутнє України!

Охочі учасники заходу висловили вдячність за організований мовно-літературний захід та підкреслили його важливість для становлення майбутніх філологів.

Із відеозаписом заходу можна ознайомитися у [відеотеці кафедри](#).

Інформація про анонсовану вище студентську науково-практичну конференцію, приурочену Дню слов'янської писемності і культури, читайте у наступній статті: [Студентська науково-практична конференція до Дня слов'янської писемності і культури](#)

Інформація кафедри слов'янської філології

31.05.2022

Загальні питання: centr@khnmu.edu.ua
Публікація матеріалів: press@khnmu.edu.ua

Центр кар'єри

Скринька довіри

Цивільний захист

Пожежна безпека

Охорона праці

Хмельницький національний університет, 2022